

УДК 327.51

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11\(17\)-1123-1136](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11(17)-1123-1136)

Девтеров Ілля Володимирович доктор філософських наук, професор кафедри філософії, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», просп. Берестейський, 37, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0001-7816-0774>

Поперечна Галина Антонівна кандидат філологічних наук, доцент кафедри філософії та суспільних наук, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, вул. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, <https://orcid.org/0000-0003-2191-9908>

Дорошева Антоніна Олександрівна кандидат історичних наук, завідувачка кафедри суспільно-наукових дисциплін, Придунайська філія ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом», вул. Клушина, 3а, м. Ізмаїл, <https://orcid.org/0000-0003-3257-7173>

МИРОТВОРЧІ ЗУСИЛЛЯ ТА СПРОБИ УРЕГУЛЮВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД

Анотація. Російська агресія, що перебуває на стадії відкритого збройного протистояння, становить глобальну загрозу для миру та безпеки. Військова агресія росії проти України є комплексним явищем, оскільки розгортання конфлікту відбувається у трьох вимірах: глобальному (між росією й Сполученими Штатами Америки, Європейським Союзом, Північноатлантичним альянсом), регіональному (між росією та Україною) та локальному (громадянські конфлікти). Для зменшення інтенсивності ескалації бойових дій, а згодом й деескалації триваючої російської агресії, та реалізації політичних цілей необхідно залучити третю сторону й розробити миротворчі ініціативи та дорожню карту врегулювання конфлікту. Метою дослідження є історичний огляд застосування миротворчих зусиль та можливостей припинення російської агресії. В роботі було використано загальнонаукові методи (аналіз, синтез, індукція та дедукція) й прогностичний метод, за допомогою якого була визначена перспектива впровадження миротворчих зусиль. За результатами дослідження було надано дефініцію поняттю «миротворчість», а також зазначено цілі миротворчих зусиль під час врегулювання військової агресії росії проти України. Проведено історичний

аналіз розвитку російсько-українських відносин в період за часи існування обох держав. Проаналізовано миротворчі ініціативи врегулювання збройного конфлікту в хронологічному порядку з 2014 по 2023 роки. Досліджено спроби вирішення збройного протистояння, що визначені на законодавчому рівні в угодах, стратегіях, а також окреслені у різних сценаріях і формулах. Проаналізовано міжнародний досвід вирішення збройних конфліктів. Практична цінність результатів дослідження полягає у тому, що наведені миротворчі засоби та спроби вирішення воєнного конфлікту, зважаючи на історичний досвід, сприятимуть припиненню та унеможливленню російської агресії в майбутньому. Однак вони не є вичерпними і можуть бути доповнені та змінені, оскільки військова агресія росії проти України триває.

Ключові слова: військова агресія росії проти України, ескалація, миротворчі місії, миротворчі організації, інструменти вирішення збройного конфлікту.

Devterov Illia Volodimirovich Doctor of Philosophical Science, Professor of the Department of Philosophy, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute», Beresteiskyi Ave., 37, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0001-7816-0774>

Poperechna Galyna Antonivna Candidate of Philosophical Science, Associate Professor of the Department of Philosophy and Social Sciences, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Maxyma Kryvonosa St., 2, Ternopil, <https://orcid.org/0000-0003-2191-9908>

Dorosheva Antonina Oleksandrivna PhD in History, Head of the Department of Social and Scientific Disciplines, Prydunai Branch of Private Joint–Stock Company «Higher Educational Institution «Interregional Academy of Personnel Management», Odesa Region, Klushina St., 3a, Izmail, <https://orcid.org/0000-0003-3257-7173>

PEACEKEEPING EFFORTS AND ATTEMPTS TO RESOLVE RUSSIA'S MILITARY AGGRESSION AGAINST UKRAINE: A HISTORICAL OVERVIEW

Abstract. Russian Aggression, currently at the stage of open armed conflict, poses a global threat to peace and security. Russia's military aggression against Ukraine is a multifaceted phenomenon, as the conflict unfolds on three dimensions: global (between Russia and the United States, the European Union, and the North Atlantic Alliance), regional (between Russia and Ukraine), and local (civil

conflicts). To reduce the intensity of the escalation of hostilities and, eventually, de-escalate the ongoing Russian aggression and achieve political goals, it is necessary to involve a third party and develop peacekeeping initiatives and a roadmap for conflict resolution. The purpose of this research is a historical overview of the application of peacekeeping efforts and possibilities for ending Russian aggression. The study used interdisciplinary methods (analysis, synthesis, induction, and deduction) and a prognostic method to determine the perspective of implementing peacekeeping efforts. The research defined the concept of "peacekeeping" and outlined the goals of peacekeeping efforts during the resolution of Russia's military aggression against Ukraine. It conducted a historical analysis of the development of Russian-Ukrainian relations during the existence of both states. It analyzed peacekeeping initiatives for resolving the armed conflict chronologically from 2014 to 2023. It examined attempts to resolve the armed confrontation defined in legislative agreements, and strategies, as well as outlined in various scenarios and formulas. The study also investigated international experience in resolving armed conflicts. The practical value of the research results lies in the fact that the presented peacekeeping tools and attempts to resolve the war conflict, taking into account historical experience, will contribute to the cessation and prevention of Russian aggression in the future. However, they are not exhaustive and can be supplemented and modified since Russia's military aggression against Ukraine continues.

Keywords: russia's military aggression against Ukraine, escalation, peacekeeping missions, peacekeeping organizations, tools for resolving armed conflict.

Постановка проблеми. Покоління часів незалежної України тісно пов'язане з росією через Київську Русь, боротьбу з монголо-татарами, великим Литовським князівством, Польщею та іншими країнами. Однак історія російсько-українських відносин свідчить про постійні утиски та приниження з боку росії. Газові війни (2005–2006, 2008–2009, 2013–2014), «маякова війна» (2006), «м'ясо-молочна війна» (2006), три революції (революція на граніті – 1990, Помаранчева революція – 2004–2005, Революція Гідності – 2014) призвели до розгортання повномасштабної військової агресії, що розпочалась 24 лютого 2022 року. Станом на 02 листопада 2023 року зафіксовано 56 051 воєнних злочинів, що було скоєно країною-агресором на території України [1]. Зруйновано велику кількість об'єктів інфраструктури, прямі збитки від чого станом на 01 вересня 2023 року досягли \$151,2 млрд [2]. Російська агресія проти України є реальною глобальною загрозою національній безпеці та миру. За таких обставин досягнення стратегічних цілей сталого розвитку держави та суспільства є неможливим. Відповідно, актуальним питанням є дослідження наявного

стану збройного протистояння та виявлення спроб його врегулювання, зважаючи на досвід попередніх війн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. І. Ковальська–Павелко та ін. здійснили історичну ретроспективу з проблеми витоків російсько-українських відносин. Режими правління росії та України формувалися у різних історичних контекстах. Традиції правління в росії почали формуватися ще за часів Золотої Орди, де панував суворий авторитарний режим, а в Україні правління наслідувало києво-руській традиції, яка була заснована на демократичних принципах. Науковці стверджують, що відправною точкою спроби відновлення політичного впливу росії після розпаду Радянського Союзу стала промова В. Путіна у м. Мюнхені 10 лютого 2007 року [3].

А. Хертель та ін. проаналізували діяльність Спеціальної моніторингової місії Організації з безпеки та співробітництва в Європі в Україні (СММ ОБСЄ) з питань багаторазових спроб врегулювати війну на Сході України. Дослідження обмежене тим, що проаналізовано період конфлікту з 2014 по 2019 рік. Автори дійшли висновку, що реалізація СММ ОБСЄ має позитивний вплив на деескалацію конфлікту, однак членство російської федерації у складі ОБСЄ не дозволяє повністю вирішити збройний конфлікт [4].

Д. Лікарчук та ін. [5] серед методів вирішення російсько-української війни та реалізації дипломатичної політики розглянули політичну медіацію, що полягає у визнанні суб'єктами політичного конфлікту його наявності, взаємній згоді його врегулювання. Висновок дослідження полягає у тому, що політична медіація є неефективним інструментом врегулювання військової агресії росії проти України на сучасному етапі і можлива лише за умов воєнної поразки російської сторони або українських колаборантів.

С. Ставченко та ін. під час дослідження способів подолання кризових явищ під час повномасштабної війни наголосили на використанні політичної комунікації. Основними завданнями політичної комунікації під час врегулювання конфлікту має бути: нейтралізація (блокування) потоку негативної (пропагандистської) інформації; редагування негативної інформації; поширення альтернативної інформації (під час російської агресії дезінформацію замінити на правдиву інформацію) [6].

А. Тараненко проаналізувала досвід урегулювання конфліктів серед Балканських країн та Великобританії, та дійшла висновку про важливу роль міжнародних організацій на шляху впровадження миротворчих ініціатив [7].

Мета статті полягає у провадженні історичного огляду миротворчих зусиль та спроб припинення військової агресії росії проти України. Завдання дослідження: 1) визначити цілі миротворчих зусиль під час врегулювання збройного конфлікту; 2) проаналізувати миротворчі ініціативи щодо його припинення; 3) дослідити спроби деескалації збройного конфлікту, що визначені державою у формах угод, стратегій, сценаріїв тощо.

Виклад основного матеріалу. Проблема української державності та територіальної цілісності України виникла ще у 1648–1657 рр. під час національно-визвольної боротьби українців проти Речі Посполитої. Богдан Хмельницький, який був очільником козацького повстання у 1649 р., під час переговорного процесу з поляками висунув заяву про створення суверенної української держави. В той історичний період російсько-українські відносини мали як позитивний, так й негативний напрям розвитку. Військову допомогу у національно-визвольній боротьби гетьманський уряд просив у росії, але московський уряд погодився взяти Україну під свій контроль лише тоді, коли вона сама звільниться від польського панування. І тільки в жовтні 1653 р. Московський Земський Собор дав згоду на укладання російсько-українського союзу. У 1654 р. були прийняті «Переяславські статті», що засвідчували про союз між Гетьманщиною та Московським протекторатом під час боротьби проти Речі Посполитої. Цього ж року зміст цієї угоди було змінено та перейменовано у «Березневі статті». Окрім допомоги цар росії встановив верховенство над гетьманським урядом. Продовженням російської політики, яка обмежувала права української держави, стало підписання «Московських статей» Іваном Брюховецьким у 1655 р. Причиною цьому була його невпевненість у своєму становищі, а також пошук підтримки. Однак, у 1656 р. росія зрадила українську сторону, коли підписала Віленське перемир'я з Польщею без її участі. Це свідчить про те, що власні російські інтереси завжди превалювали над зобов'язаннями по укладеним домовленостям.

Демократичний характер козацьких порядків не відповідав колоніальній політиці російського царизму. У 1669 р. Дем'ян Многогрішний підписав «Глухівські статті», що свідчили про погодження входу України до складу росії. Продовженням обмеження автономності українців стало підписання «Коломацьких статей» (1687) Іваном Мазепою. У другій половині XVIII ст. залишки української автономії були знищені.

З початком Першої світової війни (1 серпня 1914 р.) українські землі стали ключовим місцем ведення бойових дій. Унаслідок Галицької битви (серпень–вересень 1914 р.) австрійці зазнали поразки від російських військ Південно-Західного фронту. Політичний режим російського уряду на захоплених територіях проводив жорстку і несправедливу політику, яка полягала у насильницькій русифікації, руйнації освітньої інфраструктури, обмеженні та забороні просвітницького руху тощо. В цій частині Україні активно встановлювався суспільно-політичний устрій, який був характерним для царської Росії.

Після революції 1917 р. більшовицька політика відносно українців також полягала у приборканні непокірних військовими методами. Українські війська змушені були відійти від кордонів Батьківщини, а після 1921 р.

опозиція комуністичному режиму в країні стала неможливою. В результаті Україна залишилась залежною від росії на довгі сімдесят років.

Для України Друга світова війна (1 вересня 1939 року – 2 вересня 1945 року), була однією з найважчих, трагічних і водночас найгероїчніших періодів в історії країни. Після відступу з України німецька армія, як і більшовики в 1941 році, взяли на озброєння тактику «випаленої землі», знищуючи за собою все, що могло бути використане ворогом. Друга світова війна показала героїчну спільну боротьбу українсько-російського народу проти ворога, але наслідки після війни були жахливі більше для України ніж для Росії, а найбільш принизливим було те, що радянська влада називала всіх українців «зрадниками» адже цілі два роки вони перебували в німецькій окупації.

Зараз російсько-українські відносини є продовженням політики росії щодо України. Війна між росією і Україною розпочалася внаслідок Революції гідності (2013). Приводом для цього стало призупинення Кабінетом Міністрів підготовки до підписання угоди про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС), яку повинні були затвердити в кінці листопада 2013 р. Водночас, уряд видав розпорядження відновити діалог з росією та іншими країнами Митного союзу та державними Співдружності незалежних держав (СНД) щодо поживавлення економічно-торгівельних зав'язків, задля збереження та укріплення спільними зусиллями економічних можливостей. 29 листопада 2013 р. В. Янукович не підписав угоду про асоціативне членство та про вільну торгівлю з ЄС. Це спричинило масовий мітинг, що призвів до протистояння та жорстокого розстрілу «небесної сотні» в Києві 20 лютого 2014 р. Це був протизаконний, нищівний розстріл беззбройних українців, снайперами спецназу росії. Після того президента Віктора Януковича було усунуто з посади за підтримки Верховної Ради.

Після виснажливого протистояння часів Революції гідності Україна ослабла економічно, що дало можливість військового вторгнення росії в Південно-Східну Україну, а російська агресія Росії призвела до втрати Українського Криму. Референдум за об'єднання Криму із Росією був проведений 16 березня 2014 р. Для України анексія Криму відіграла дуже велику роль: втрата чорноморських родовищ газу, що спричинило погіршення енергетичного стану; втрата кримських морських портів, що призвело до зменшення військово-морської підготовки; зниження експорту та імпорту країни. В середині квітня 2014 р. на Донбасі розпочинається збройна конфронтація. Озброєні російські бойовики почали захоплювати адміністративні будівлі та відділи міліції на Сході України, а українська влада у відповідь оголосила проведення антитерористичної операції із залученням збройних сил. Поступово протистояння переросло у повномасштабний військовий конфлікт.

Специфіка російської агресії полягає у тому, що використано не лише технічні інновації, але і засоби масової інформації. В. Путін використовує методи тотальної війни (характерні для ХХ ст.), щоб перемогти Україну. Ведення тотальної війни полягає у руйнації не лише військової, а й цивільної інфраструктури. Російські окупаційні війська вбивають не лише військовослужбовців, але й забирають в полон або вбивають цивільне населення. Причиною цього є Російська політична система у вигляді авторитарного режиму, якому не властиві демократичні принципи влади.

Для зменшення інтенсивності та припинення російської агресії ефективним рішенням є впровадження миротворчих сил Організації Об'єднаних Націй (ООН) в Україну. Миротворчість – впровадження дипломатичних зусиль щодо вирішення наявного збройного конфлікту та встановлення миру та міжнародної безпеки. Усі миротворчі зусилля здійснюються лише за згоди Ради безпеки ООН згідно зі статутами ОБСЄ та ООН. Миротворчі операції із запобігання та врегулювання збройних конфліктів можуть бути проведені за згодою сторін військової агресії або примусово. Відповідно до цього, існує п'ять місій миротворчості: 1) *peace-making* (урегулювання збройного конфлікту), 2) *peace-keeping* (підтримка миру), 3) *peace-enforcement* (примус до встановлення миру), 4) *conflict prevention* (запобігання збройного конфлікту), 5) *peace-building* (будівництво миру). Миротворчі зусилля можуть бути застосовані, коли припинено військову агресію або під час встановленого перемир'я (офіційного або неформального). Згідно з цим, проведення миротворчої операції передбачає виконання трьох умов: 1) згода сторін конфліктуючих сторін, 2) не підтримання жодної із сторін конфлікту, 3) припинення застосування збройної сили, окрім самооборони. Зауважимо, що у межах миротворчої операції може надаватись гуманітарна, електоральна, пошуково-рятувальна допомога.

У випадку російської агресії введення миротворчих зусиль ускладняється тим, що росія як член Ради безпеки ООН має право вето. Окрім цього, росія не визнає себе учасником збройного конфлікту і зловживає терміном «миротворці». Свої військові дії, розпочинаючи з 24 лютого 2022 року вони замаскували пропагандистським евфемізмом «спеціальна воєнна операція», метою якої було припинення війни, що триває на Сході України з 2014 року.

Переговорний процес у Раді безпеки ООН щодо впровадження миротворчої місії на Сході України розпочався ще у 2015 році завдяки встановленому тимчасовому перемир'ю за Мінськими домовленостями та продовжувався до 2017 року. У цьому контексті важливо звернути увагу на формулу Штайнмаєра, що була широко обговорена, але не реалізована. Присутність миротворчого контингенту не виключає припинення російської агресії, але згідно з досвідом арабо-ізраїльської війни (1947–1949 рр.) миротворці фіксували кількість воєнних злочинів на офіційному міжнародному рівні. Під час конфлікту на Кіпрі (1964), що передбачав поділ острова на

північний та південний, миротворці були введені на лінію розмежування, яка контролювалась спеціально створеними блокпостами.

Українська сторона повністю підтримала введення миротворчого контингенту на територію України. Однак, через те, що росія не визнає себе учасником збройного конфлікту миротворча операція «блакитних шоломів» була відкладена. У 2017 р. за згодою росії було частково підтримано обмежені миротворчі зусилля ООН: забезпечення безпеки на українсько-російському кордоні за допомогою спостерігачів ОБСЄ було заборонено. Вони могли діяти лише на лінії розмежування [8]. Відповідно до цього, миротворчі ініціативи не були впроваджені через різні погляди сторін до цих заходів (табл. 1).

Таблиця 1

Ключові позиції сторін щодо введення миротворчого контингенту на Схід України (2014–2017 рр.)

Україна	росія	США	НАТО
Миротворчі зусилля є обов'язковою умовою встановлення миру та безпеки на території Сходу України.	Присутність миротворців можлива лише на лінії розмежування.	Підтримують українську сторону у процесі впровадження миротворчих зусиль.	Проведення миротворчої операції є обов'язковим елементом безпеки.
Миротворчі операції мають бути проведені повністю на усьому українсько-російському кордоні та окупованій частині.	Введення миротворчого контингенту ООН на українсько-російський кордон не відповідає пунктам Мінських домовленостей.	Введення миротворчого контингенту ООН має бути розташоване на усій території окупованого Сходу України. Російсько-український кордон має бути контрольований.	Підтримання позиції України та США щодо розташування миротворчого контингенту ООН.
Припинення російської окупації.	росія заперечує себе як учасника конфлікту. Натомість відповідальність перекладено на «ДНР» та «ЛНР». Відповідно до цього, росія наголошує на тому, що збройний конфлікт є внутрішньо-українським.	Для здійснення миротворчої операції на території України росія має вивести свої війська.	
Виключення росії з Ради безпеки ООН та проведення миротворчої операції згідно з міжнародними принципами ООН.	Проведення миротворчих операцій можливе лише за присутності у складі «блакитних шоломів» російських миротворців, або тих, хто підтримує росію.	Учасникам збройного конфлікту необхідно визначити миротворчу місію, учасників та чисельність мандату.	
Введення санкцій проти росії.			

Джерело: власна розробка авторів.

Наразі спостерігаються дві протилежні позиції щодо введення миротворчих зусиль з урегулювання російської агресії: 1) українська та міжнародна, 2) російська. Введення миротворчого контингенту ООН на територію України неможливе поки росія є членом Ради безпеки ООН та має право вето.

А. Тараненко під час аналізу досвіду з врегулювання конфліктів на Балканських островах та у Великобританії довів, що важливою умовою мирного урегулювання конфлікту є європейська та євроатлантична інтеграція. Україна також використовує потенціал міжнародних організацій для деескалації збройного протистояння. ОБСЄ є ключовою міжнародною організацією з питань припинення збройного конфлікту. На прикладі Північної Ірландії автор аналізує шість кроків для встановлення миру та безпеки (табл. 2) [7]:

Таблиця 2

Процес мирного врегулювання згідно з досвідом Північної Ірландії

Крок 1	Крок 2	Крок 3	Крок 4	Крок 5	Крок 6
Встановлення миру – це довготривалий процес, що передбачає здійснення заходів з уникнення конфронтації	Усі сторони конфлікту мають сприяти його припиненню	Визначення та введення миротворців	Припинення військових дій та впровадження переговорного процесу	Зміна політичної ситуації сприяє зміні політичній причині конфлікту	Інтернаціоналізація мирного процесу

Джерело: розроблено авторами на основі [7].

Оскільки проведення миротворчої операції виявилось неможливим, українська влада у 2020 році опублікувало дослідження Аналітичного центру «Нова Європа», що розкриває вісім сценаріїв урегулювання російсько-української війни. У дослідженні було розглянуто такі сценарії: 1) статус-кво; 2) заморожування конфлікту; 3) реінтеграція Донбасу на засадах децентралізації; 4) автономізація або особливий статус Донбасу (федералізація України); 5) військова операція України (з повернення окупованих територій); 6) російський наступ (повномасштабне вторгнення в Україну); 7) підсценарій 1: вихід України з Мінського процесу (відмова України від переговорного процесу з росією); 8) підсценарій 2: введення повноцінної миротворчої місії на Донбас [9]. У 2021 році було ухвалено Стратегію зовнішньополітичної діяльності України № 448 [10]. Ключові завдання цієї Стратегії описані в розділі IV, а основна мета зовнішньополітичної діяльності України полягає у: «... протидії державі-агресору, відновленні територіальної цілісності України та забезпеченні державного суверенітету України на всій її території в межах міжнародно визнаного державного кордону ...».

Окрім, наведених вище сценаріїв, І. Крупеня та О. Тутутченко проаналізували такі сценарії досягнення миру на території України (2020–2024 рр.): швидке врегулювання на умовах Росії; нав'язування «замороженого» конфлікту в Донбасі; зрив мирного процесу; війна та виснаження; поступове мирне врегулювання [11]. Наслідки впровадження цих сценаріїв для України відображено у таблиці 3.

Таблиця 3

Наслідки впровадження сценаріїв з урегулювання російсько-української війни (2020–2024 рр.)

Сценарій	Наслідки
Швидке врегулювання на умовах росії	Україна втратить міжнародну підтримку й буде припинено санкції проти росії. Зовнішній контроль та управління над Україною буде встановлено росією, що може спричинити розпад держави.
Нав'язування замороженого конфлікту в Донбасі	Припинення європейської та євроатлантичної інтеграції України. Повна втрата Криму та тимчасово окупованих територій. Скасування міжнародних санкцій проти росії.
Зрив мирного процесу	Нова збройна російська агресія, що призведе до встановлення миру на території України лише за умовами росії.
Війна та виснаження	Переведення російсько-української війни у довготривалу фазу здійснення військових операцій.
Поступове мирне врегулювання	Відновлення територіальної цілісності України та вичерпна реалізація демократичних принципів здійснення влади.

Джерело: розроблено авторами на основі даних [11].

Нині російсько-українська війна, за словами В. Залужного, зайшла у «глухий кут» [12]. Мирні плани Китаю, Індонезії, африканських країн, Ватикану, Італії, Бразилії, що були опубліковані у виданні «Слово і Діло» [13], не повністю відповідають формулі миру Президента України В. Зеленського [11], тому й залишаються на рівні обговорення.

Спроби припинення російської агресії полягають у стійкій міжнародній підтримці військової та фінансової сфери, що може призвести до військової перемоги України над росією. Міжнародні санкції та події на лінії фронту або революція в росії можуть сприяти недобровільній втраті влади президентом В. Путіним. Однак залишаються і негативні сценарії розвитку збройного конфлікту: 1) нездатність українських військ запобігти активним бойовим діям російської армії може призвести до багаторічного протистояння без

суттєвих змін лінії фронту; 2) активний наступ росії на території України призведе до капітуляції.

Миротворчі зусилля для припинення російської агресії є дуже складним процесом, оскільки, зважаючи на історію російсько-українських відносин, росія не виконує умови міжнародних договорів та угод, що гарантують міжнародну безпеку, національний статус, незалежність і територіальну цілісність суверенних держав. Також росія не виконує умови міждержавних договорів та угод з Україною. Неадекватне та надмірне застосування росією військової сили для вирішення політичних питань (це властиве для імперій) призводить до міждержавних збройних конфліктів. Отже, діяльність міжнародних інституцій глобальної та регіональної безпеки: ООН, ОБСЄ, ЄС, Рада Європи, СНД мають більш активно втручатись у врегулювання сучасних міжнародних (міждержавних) конфліктних ситуацій.

Висновки. У цій статті досліджено динаміку розвитку російсько-українських відносин у різні історичні війни. Було розглянуто приклади мирного врегулювання збройних конфліктів та миротворчий потенціал міжнародних організацій на шляху зменшення інтенсивності поширення російської агресії проти України. Наведено визначення поняттю «миротворчість» та окреслено цілі миротворчих організацій.

Спільна історія Київської Русі, боротьба з монголо-татарами та запеклими ворогами із Заходу, Сходу та Півдня Європи – це позитивні риси російсько-українських відносин (особливо після об'єднання України з Росією в 1654 році). Однак, є ще негативні риси, що полягають у гнобленні й утисках українського народу та знищенні автономії та незалежності.

Газові, маякова та м'ясо-молочна війни, та три революції передували повномасштабній військовій агресії росії проти України. На сьогодні, коли Україна вже дев'ять років воює з російськими окупантами, – це результат поступового поглинання росією і втручання у внутрішні справи України, щоб повернутися до «старшого брата» СРСР лише у повному вигляді.

За результатами попередніх досліджень інших науковців було визначено, що робота «Спеціальної моніторингової місії Організації з безпеки та співробітництва в Європі» в Україні, політична медіація та комунікація не є ефективними інструментами у процесі деескалації збройного протистояння. Процес налагодження переговорів для російської та української сторони стоїть гостро. Для збалансування політичних сил та інтересів переговорний процес має включати взаємні гарантії та здійснення міжнародних правових домовленостей, що були визначені обома сторонами збройного конфлікту. Інші політико-дипломатичні методи вирішення збройного конфлікту, що наведені у цій статті на прикладі ініціатив, угод, сценаріїв, також не є досконалыми, оскільки російсько-українська війна триває. Окрім цього,

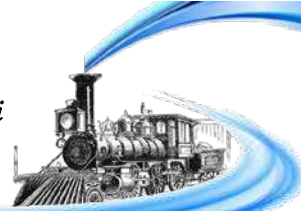

Україна сильно розраховує на підтримку Заходу, однак його допомога поступово зменшується.

Подальшими перспективами розвитку цієї теми є проведення SWOT-аналізу, що включає дослідження сильних та слабких сторін, перспектив та загроз миротворчих ініціатив та інструментів припинення російської агресії.

Література:

1. Статистика бази даних воєнних злочинів Т4Р. *T4PUA.ORG*. URL: <https://t4pua.org/stats> (дата звернення: 01.11.2023).
2. Загальна сума прямих збитків, завдана інфраструктурі України через війну, сягає \$151,2 млрд – оцінка станом на 1 вересня 2023 року. *Київська школа економіки*. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-pryamih-zbitkiv-zavdana-infrastrukturii-ukrayini-cherez-viynu-syagaye-151-2-mlrd-otsinka-standom-na-1-veresnya-2023-roku/> (дата звернення: 01.11.2023).
3. The Russian-Ukrainian war of 2014–2022: A historical retrospective / I. Kovalska-Pavelko et al. *Cuestiones Políticas*. 2022. Vol. 40. No. 74. P. 648–661. URL: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4074.35> (дата звернення: 01.11.2023).
4. Härtel A., Pisarenko A., Umland A. The OSCE'S special monitoring mission to Ukraine: The SMM'S work in the Donbas and its Ukrainian critique in 2014–2019. *Security and Human Rights*. 2021. Vol. 31. No. 1–4. P. 121–154. URL: <https://doi.org/10.1163/18750230-bja10002> (дата звернення: 01.11.2023).
5. Peculiarities of the use of political mediation in the Russian-Ukrainian war: principles of application and problems of solution / D. Likarchuk et al. *Cuestiones Políticas*. 2022. Vol. 40. No. 75. P. 285–298. URL: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.19> (дата звернення: 01.11.2023).
6. On the issue of choosing optimal ways to overcome crisis phenomena in the field of political communications against the background of large-scale military aggression / S. Stavchenko et al. *Cuestiones Políticas*. 2022. Vol. 40. No. 75. P. 901–914. URL: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.54> (дата звернення: 01.11.2023).
7. Тараненко А. Г. Мир як процес: шляхи врегулювання російсько-української війни. *Політичне життя*. 2021. № 3. P. 147–152. URL: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2021.3.21> (дата звернення: 01.11.2023).
8. Гогоша О., Хімяк А. Розміщення миротворців ООН на Сході України: проблеми і перспективи. *Вісник Львівського університету. Серія «Міжнародні відносини»*. 2017. № 43. P. 64–72. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/intrel/article/view/9413> (дата звернення: 01.11.2023).
9. Сценарії врегулювання конфлікту на Донбасі. *Центр «Нова Європа»*. URL: <http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/Scenarios-Donbas.pdf> (дата звернення: 01.11.2023).
10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України»: Указ Президента України від 26.08.2021 № 448/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021#Text> (дата звернення: 01.11.2023).
11. Крупеня І. М., Тутутченко О. О. Дорога до миру: стратегії, угоди, формати, сценарії та формула миру Зеленського із 10 пунктів. *Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право*. 2023. № 1 (57). P. 105–112. URL: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2023.1\(57\).280807](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2023.1(57).280807) (дата звернення: 01.11.2023).

12. Зеленський прокоментував слова Залужного про «глухий кут» у війні. *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/zelenskiy_prokomentuvav_slova_zaluzhnogo_pro_gluhiy_kut_u_viyni_n1573885 (дата звернення: 05.11.2023).

13. Удавані миротворці: у чому суть ініціатив щодо припинення війни в Україні, запропонованих за кордоном. *Слово і Діло*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/06/07/infografika/polityka/udavani-myrotvorczy-chomu-sut-inicziatyv-shhodo-prypynennya-vijny-ukrayini-zaproponovanyh-kordonom> (дата звернення: 01.11.2023).

References:

1. T4PUA.ORG. (n. d.). *Statystyka bazy danykh voiennykh zlochyniv T4P* [Statistics of the T4P war crimes database]. <https://t4pua.org/stats> [in Ukrainian]

2. Kyiv School of Economics. (2023, October 3). *Zahalna suma priamykh zbytkiv, zavdana infrastrukturi Ukrainy cherez viynu, siahaie \$151,2 mlrd – otsinka stanom na 1 veresnia 2023 roku* [The total amount of direct damage to Ukraine's infrastructure caused by the war reaches \$151.2 billion – estimate as of September 1, 2023]. <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-pryamih-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-cherez-viynu-syagaye-151-2-mlrd-otsinka-stanom-na-1-veresnia-2023-roku/> [in Ukrainian].

3. Kovalska-Pavelko, I., Vyhivska, O., Voropayeva, T., Olyanych, V., & Babichev, O. (2022). The Russian-Ukrainian war of 2014–2022: A historical retrospective. *Cuestiones Políticas*, 40(74), 648–661. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4074.35>

4. Härtel, A., Pisarenko, A., & Umland, A. (2021). The OSCE'S Special Monitoring Mission to Ukraine: The SMM'S work in the Donbas and its Ukrainian critique in 2014–2019. *Security and Human Rights*, 31(1–4), 121–154. <https://doi.org/10.1163/18750230-bja10002>

5. Likarchuk, D., Kostyrya, I., Koval, O., Datsenko, V., & Kryvoshein, V. (2022). Peculiarities of the use of political mediation in the Russian-Ukrainian war: Principles of application and problems of solution. *Cuestiones Políticas*, 40(75), 285–298. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.19>

6. Stavchenko, S., Tokovenko, O., Topchii, H., & Loginov, V. (2022). On the issue of choosing optimal ways to overcome crisis phenomena in the field of political communications against the background of large-scale military aggression. *Cuestiones Políticas*, 40(75), 901–914. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.54>

7. Taranenko, A. G. (2021). Myr yak protses: Shliakhy vrehuliuvannia rosiisko-ukrainskoi viiny [Peace as process: Recipes for Russia-Ukraine war settlement]. *Political Life*, (3), 147–152. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2021.3.21> [in Ukrainian].

8. Hohosha, O., & Khimyak, A. (2017). Rozmishchennia myrotvortsiv OON na Skhodi Ukrainy: Problemy i perspektyvy [Deployment of the United Nations peacekeeping mission for Eastern Ukraine: Problems and prospects]. *Visnyk of the Lviv University. Series International Relations*, (43), 64–72. <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/intrel/article/view/9413> [in Ukrainian].

9. New Europe Center. (2020). *Stsenarii vrehuliuvannia konfliktu na Donbasi* [Scenarios for resolving the conflict in Donbas]. <http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/Scenarios-Donbas.pdf> [in Ukrainian].

10. Presidential Decree "Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 30 lypnia 2021 roku "Pro Stratehiiu zovnishnopolitychnoi diialnosti Ukrainy" [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated July 30, 2021 "On the Strategy of Ukraine's foreign policy activity"], No. 448/2021. (2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021#Text> [in Ukrainian].

11. Krupenya, I., & Tututchenko, O. (2023). Doroha do myru: Stratehii, uhody, formaty, stsenarii ta formula myru Zelenskoho iz 10 punktiv [The road to peace: Strategies, agreements, formats, scenarios and Zelensky's 10-point peace formula]. *National Technical University of Ukraine Journal. Political science. Sociology. Law*, (1(57)), 105–112. [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2023.1\(57\).280807](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2023.1(57).280807) [in Ukrainian].
12. ZAXID.NET. (2023, November 4). *Zelenskyi prokomentuvav slova Zaluzhnoho pro «hlukhyi kut» u viini* [Zelensky comments on Zaluzhny's words about the “deadlock” in the war]. https://zaxid.net/zelenskiy_prokomentuvav_slova_zaluzhnogo_pro_gluhiy_kut_u_viyni_n1573885 [in Ukrainian].
13. Slovo & Dilo. (2020, June 7). *Udavani myrotvortsji: U chomu sut initsiatyv shchodo pryypynennia viiny v Ukraini, zaproponovanykh za kordonom* [Pretend peacekeepers: What is the essence of initiatives to end the war in Ukraine proposed abroad]. <https://www.slovoidilo.ua/2023/06/07/infografika/polityka/udavani-myrotvorczy-chomu-sut-inicziatyv-shhodo-prypynennya-vijny-ukrayini-zaproponovanyx-kordonom> [in Ukrainian].